

สรุปการสัมมนา เรื่อง กวดวิชา :
วิกฤติที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

371.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ส691ส สรูปการสัมมนา เรื่อง กวดวิชา : วิกฤติที่สะท้อนความ
 เหลือมล้ำทางการศึกษา/กลุ่มประเมินผล 2. กรุงเทพฯ : สกศ.
 2545.

54 หน้า.

ISBN 974-351-722-7

1. การกวดวิชา - สัมมนา. 2. ความเหลือมล้ำทางการศึกษา.
3. ชื่อเรื่อง

สรูปการสัมมนา เรื่อง กวดวิชา : วิกฤติที่สะท้อนความเหลือมล้ำ ทางการศึกษา

สิ่งพิมพ์ สกศ.

อันดับที่ 229/2545

พิมพ์ครั้งที่ 1

ตุลาคม 2545

จำนวน

2,000 เล่ม

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่

กลุ่มประเมินผล 2

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทร. 0 2668 7123 ต่อ 2327, 2328

โทรสาร 0 2243 7914

สำนักพิมพ์

องค์การค้ำของครูสภา

โทร. 0 2538 3022

คำนำ

การกวดวิชา เป็นปรากฏการณ์ทางการศึกษาของไทยที่มีพัฒนาการมายาวนานและเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ประเด็นที่ควรตระหนักและต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ก็คือ ผลกระทบจากการกวดวิชาที่พบว่า ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ แต่ไปสนใจเฉพาะวิชาที่นำไปใช้ในการสอบคัดเลือก ซึ่งไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ต้องการให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

เพื่อให้มีข้อมูลที่ชัดเจนและเชื่อถือได้ในการกำหนดนโยบายเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับการกวดวิชาในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้มอบหมายให้ รศ.ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ คณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง *การกวดวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย* ซึ่งจากการวิจัยดังกล่าวพบว่า การกวดวิชาสะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำ และความได้เปรียบเสียเปรียบของระบบการศึกษา การเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ไม่น่าสนใจ เน้นการสอบ ตลอดจนจรรยาบรรณการเลือกเรียนในสถาบันที่มีชื่อเสียง ซึ่งยังคงมีอยู่เสมอมา

เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลการวิจัยต่อสาธารณชน และเปิดโอกาสให้สังคมร่วมกันกำหนดนโยบาย/แนวทางในการแก้ไขวิกฤติการศึกษาดังกล่าว สำนักงานฯ ได้จัดการสัมมนาทางวิชาการเพื่อให้ทุกฝ่าย

ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบถึงสถานภาพที่เป็นจริง และร่วมกันกำหนด
นโยบาย/แนวทางการแก้ไขปัญหาลึกเกี่ยวกับการกวาดวิชาและปัญหา
ของระบบการศึกษาโดยรวมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการปฏิรูป
การศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทั้งนี้
ก็เพื่อให้เด็กไทยทุกคนได้รับการพัฒนาให้เป็นคนเก่ง คนดี และคน
ที่มีความสุขอย่างแท้จริง

สำนักงานฯ ขอขอบคุณ รศ.ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ซึ่งเป็น
ผู้วิจัยและได้นำเสนอรายงานต่อที่ประชุมสัมมนา รวมทั้งผู้เข้าร่วม
สัมมนาทุกท่านที่ได้ให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการกำหนด
นโยบาย/แนวทางการแก้ปัญหาลึกเกี่ยวกับการกวาดวิชา มา ณ โอกาสนี้

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ตุลาคม 2545

สรุปการสัมมนา เรื่อง กวดวิชา : วิกฤติที่สะท้อน ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา	
คำกล่าวเปิดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง กวดวิชา : วิกฤติที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดย ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่	1
การนำเสนอผลการวิจัย เรื่อง การกวดวิชาในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย โดย ดร.ไพฑูรย์ ลินลารัตน์	7
สรุปอภิปรายทั่วไป เรื่อง กวดวิชา : วิกฤติที่สะท้อน ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา	20
สรุปและปิดการสัมมนา โดย ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน	37
รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา	41

สรุปการสัมมนา เรื่อง กวดวิชา :
วิกฤติที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

คำกล่าวเปิดการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง กวดวิชา : วิกฤติที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
วันพฤหัสบดีที่ 30 พฤษภาคม 2545
ณ โรงแรมเอเชีย กทม.
โดย
ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่
ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ท่านผู้มีเกียรติ และผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน

วันนี้เป็นอีกโอกาสหนึ่งที่เราจะได้มาร่วมกันระดมความคิดเห็นในการสัมมนาเรื่อง *การกวดวิชา : วิกฤติที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา* โดยในวันนี้ดิฉันได้รับมอบหมายให้เปิดการประชุมแทน ดร. รุ่ง แก้วแดง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

การกวดวิชา เป็นเรื่องที่สำคัญมากในระบบการศึกษาไทย ซึ่งจริงๆ ในการกวดวิชานั้นไม่ใช่พบแต่ในประเทศไทย แต่พบในหลายๆ ประเทศด้วยกัน โดยมีงานวิจัยที่พบว่าส่วนใหญ่แล้วจะพบในทวีปเอเชีย แอฟริกา ยุโรปตะวันออก และอเมริกากลาง ซึ่งการกวดวิชาที่พบกันแพร่หลายในกลุ่มประเทศเหล่านี้ เป็นเพราะระบบการศึกษาที่ยังไม่ได้สร้างคุณภาพของโรงเรียนและมหาวิทยาลัยให้เสมอภาคกัน ส่วนการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาระดับพื้นฐานนั้น ก็ยังไม่ได้กว้างขวางและมีคุณภาพ

จากผลการวิจัยเรื่อง การกวตวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย ได้ชี้ให้เห็นว่า การกวตวิชาค่อนข้างจะมาหนาแน่นมากในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การกวตวิชาที่มีอยู่นั้นมีส่วนทำลายระบบการศึกษาไทยหรือไม่ และเป็นผลดีมากน้อยแค่ไหน ตัวดิฉันเองซึ่งอยู่ในแวดวงการศึกษา เวลาเจอเพื่อนฝูงหรือคนที่รู้จักกันดี ก็มักจะบ่นว่า ทำไมจะต้องมีระบบกวตวิชาเกิดขึ้นด้วย อันนี้เป็นปัญหาที่แก้ยาก เราจะแก้ได้ก็ต่อเมื่อระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของเรามีคุณภาพอย่างทีหลายประเทศนั้นมี และมหาวิทยาลัยเปลี่ยนวิธีการสอบ ซึ่งได้เปลี่ยนมาบ้างแล้ว ดิฉันทำงานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมาร่วม 30 ปี ประเด็นเรื่องนี้เราได้ศึกษาวิจัยมา 30 ปี และพยายามที่จะให้มีการเปลี่ยนระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัย คัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งกว่าจะได้เปลี่ยนมาใช้ GPA และอื่นๆ ได้ ใช้เวลาร่วม 20 ปี จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายทำได้ยากมาก ซึ่งเราต้องมาคิดใหม่ว่ายุทธศาสตร์ของการเปลี่ยนนโยบายมันติดขัดตรงไหน ทางมหาวิทยาลัยก็บอกว่า ไม่เชื่อในคุณภาพของโรงเรียนมัธยม ไม่เชื่อในเปอร์เซนต์ไล่คะแนนสอบต่างๆ ส่วนทางโรงเรียนมัธยมก็พยายามไปสอนในสิ่งที่คิดว่าเป็นการเตรียมเด็กด้วย ให้เข้ากวตวิชาโดยเรียนวิชาของปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยมากไป และเด็กก็ไม่สนใจทีจะเรียนในชั้นของตัวเอง เตี้ยวนี่ดิฉันคิดว่า อย่างน้อยสิ่งทีได้ถูกกำจัดออกไปบ้างแล้ว และเป็นผลดี เช่น การสอบเทียบของกรมการศึกษานอกโรงเรียน สำหรับเด็กทีอยู่ในระบบและอายุยังไม่ถึง โรงเรียนบางแห่งจะมีเด็กประมาณ 10 กว่าคนที่เหลืออยู่ในห้อง เพราะนอกนั้นสอบในระบบแล้ว และ

ไปสอบเข้ามหาวิทยาลัย ถ้าสอบเข้าได้ ก็ไปศึกษาต่อเลย ถ้าสอบเข้าไม่ได้เขาก็ไม่กลับไปเรียนในชั้นเดิมของตัวเอง

ในส่วนของรายงานนี้จะพูดถึงเรื่องวิวัฒนาการของการกวดวิชา เท่าที่ติดตามเรื่องการกวดวิชามา ที่จริงความหมายของการกวดวิชา กว้างมาก เดิมเป็นเพียงการช่วยเหลือเด็กที่อ่อนในบางวิชาในโรงเรียน เป็นการสอนซ่อมเสริมเพื่อจะเสริมให้เด็กสามารถเรียนได้ทันเพื่อนๆ ก็ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายมากนัก เป็นการช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา ในส่วนนั้นไป แต่ในระยะหลังๆ กลายเป็นอยากเรียนให้เก่งขึ้นกว่าเด็กคนอื่น โดยการไปกวดวิชา อยากจะเป็นเด็กที่เก่งมากขึ้น กับเรื่องที่สองเรื่องระบบที่ต้องสอบคัดเลือกเข้าในชั้นต่างๆ

ในงานวิจัยของท่านอาจารย์ไพฑูริย์ ในนามของสำนักงานฯ ต้องขอขอบคุณอย่างมาก ที่ท่านได้กรุณาศึกษาเรื่องนี้ ซึ่งการได้ค้นพบข้อมูลเหล่านี้จะช่วยชี้ว่าเราจะปรับระบบอย่างไรบ้าง จะเป็นข้อเสนอแนะต่อผู้ที่ต้องตัดสินใจในเรื่องการสอบเข้ามหาวิทยาลัย การสอบเข้าในระดับชั้นต่างๆ ได้ดีขึ้น และอีกประเด็นหนึ่ง ในความเห็นส่วนตัวดิฉันคิดว่า การกวดวิชานี้ ทำให้เด็กเราเก่งขึ้นจริงหรือเปล่า หรือแค่สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ และผลการเรียนของเด็กนั้นส่งผลในเรื่องของสมรรถนะของคนไทยในอนาคตหรือไม่อย่างไร หรือแค่เข้ามหาวิทยาลัยได้เท่านั้น นี่เป็นประเด็นที่น่าสนใจ

ประเด็นที่สองเรื่องค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นภาระกับผู้ปกครองอย่างมาก ซึ่งอาจารย์ไพฑูริย์คงจะมารายงานให้ทราบว่ารายละเอียดของค่าใช้จ่ายเป็นอย่างไร แต่เท่าที่ดิฉันอ่านพบว่า ปีหนึ่งเราต้อง

เสียค่าใช้จ่ายในเรื่องของการกวาดวิชาประมาณ 3 พันล้านบาทต่อปี
นี้อาจจะยังเป็นข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนก็ได้ ข้อมูลอาจจะมากกว่านี้ ซึ่ง
ถ้ามันส่งผลต่อคุณภาพของการศึกษาโดยรวม ดิฉันคิดว่าก็น่าจะคุ้ม
กับการเสีย แต่ถ้าไม่ใช่ ก็เท่ากับไปทำลายตัวระบบการศึกษา ซึ่งเรา
อยากให้เห็นคุณลักษณะของเด็กไทยออกมาในลักษณะไหนอย่างไร
บ้าง ตรงนั้นถึงจะเรียกว่าคุ้ม

การสัมมนาวันนี้ ดิฉันคิดว่าหลังจากที่ท่านอาจารย์ไพฑูริย์
ได้กรุณามานำเสนอผลการวิจัย และท่านได้ให้ข้อเสนอแนะในเชิง
นโยบายไว้ด้วย สิ่งที่ดิฉันคิดว่าการประชุมร่วมกันในวันนี้ อยากจะ
ได้ฟังข้อคิดเห็นจากท่านร่วมงานวิจัยตรงนี้ครบถ้วนสมบูรณ์หรือยัง
อยากเพิ่มเติมอะไรบ้าง ดิฉันคิดว่าอาจารย์ไพฑูริย์ก็คงยังกรุณา
รับต่อเพิ่มเติมได้ แต่ที่สำคัญมากก็คือข้อเสนอแนะที่จะให้มีการ
เปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายตรงนี้ ดิฉันคิดว่า ลองดูว่าข้อเสนอตรงกับ
ในใจของท่านไหม ถ้าไม่ตรงกับใจ ท่านอยากจะเสนออะไร ดิฉัน
อยากเห็นว่าการสัมมนาวันนี้ให้ข้อคิดเห็นตรงส่วนนี้ที่จะเป็นประโยชน์
ซึ่งก็เห็นพวกนักเรียน นักศึกษา น้องๆ หลานๆ อยู่ด้วย ความคิดของ
ท่านก็มีประโยชน์อย่างยิ่งที่จะช่วยสะท้อนให้กับผู้ใหญ่ได้เห็นด้วย

ประการสุดท้ายที่ดิฉันเป็นห่วง ก็คือการคุ้มครองผู้บริโภค
ซึ่งในระบบการศึกษาเราไม่ค่อยพูดกันว่า เด็กที่เข้าไปเรียนนั้น เมื่อ
ลงทุนไปในเรื่องของค่าเล่าเรียนแล้ว ท่านได้รับการคุ้มครองสิทธิ
อย่างน้อยแค่ไหน ท่านไม่มีช่องทางที่จะเรียกร้องได้ บางแห่งอาจจะดีจริง
ท่านก็ประสบความสำเร็จ แต่ถ้าไม่ดี หรือสภาพของโรงเรียนที่

ในรายงานก็ชี้ไว้บ้างแล้วว่า สภาพแวดล้อมไม่ดี ห้องเรียนคับแคบ
ทำไมถึงเป็นอย่างนี้ และประการที่สองที่ได้รับการร้องเรียนจากเพื่อน
ที่มีลูกหลานอยู่ในโรงเรียนมัธยมมากมายและไปกวตริษา และครู
ในโรงเรียนก็เป็นคนกวตริษา บอกว่าทำไมครูถึงต้องช่ยกบางวิชาไว้
ไม่สอนในโรงเรียนของตัวเอง และไปสอนตอนเย็น อย่างนี้ดิฉันคิดว่า
ต่อไปนี้ต้องมีโลกที่จะควบคุมตรงนี้ด้วย ว่าครูเขาเลือกสอนตอนเย็น
เสาร์-อาทิตย์ ไปสอนในอพาร์ทเมนท์ของตัวเอง ในคอนโดมิเนียม ซึ่ง
เดี๋ยวนี้แพร่หลายมาก ไม่ทราบงานวิจัยนี้ครอบคลุมถึงหรือเปล่า ซึ่ง
หากเป็นเช่นนี้แล้ว ถือว่าลงทุนราคาสูงมาก แต่ว่าผลที่ได้ นักเรียน
ที่ต้องไปเสียค่าเล่าเรียน เรียนคัมไทม์ หรือคนที่ไม่ไปเรียน อยู่ใน
ห้องเดียวกัน ทำไมครูถึงต้องช่ยกวิชาด้วย

ตรงนี้ ข้อคิดเห็นของน้องๆ น่าจะได้ประโยชน์มาก และเสียดาย
ที่เราจัดสัมมนาที่กรุงเทพฯ เราไม่มีโอกาสให้เด็กที่ไม่ได้เรียนกวตริษา
หรือเด็กที่เป็นผู้ที่เหลื่อมล้ำหรือเป็นผู้ด้อยโอกาสได้เข้ามาร่วมให้
ข้อคิดเห็น อย่างที่น้องๆ ที่นั่งอยู่ตรงนี้ด้วย พอติ๊กเปิดเทอมแล้ว
หลายคนอาจจะมาไม่ได้

ในที่สุดนี้ต้องขอขอบคุณทุกๆ ท่าน ที่เห็นความสำคัญของ
ประเด็นนี้ และมาช่วยกันให้ข้อคิดเห็น ขอขอบคุณท่าน รองศาสตราจารย์
ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ อย่างมากที่ได้กรุณาศึกษาวิจัย และท่านจะมี
ข้อมูลเปรียบเทียบกับต่างประเทศด้วย ดิฉันหวังว่าการสัมมนาครั้งนี้
คงจะบรรลุผลด้วยดีจากข้อคิดเห็นของท่าน ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ของ
เด็กไทยในอนาคต ขอขอบคุณ และขอเปิดการประชุม

การนำเสนอผลการวิจัย
เรื่อง การกวดวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย
โดย
ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์
คณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ท่านที่ปรึกษา ท่านผู้บริหาร ท่านคณาจารย์ และนักเรียนที่รักทุกท่าน รู้สึกยินดีที่มีสมาชิกมาพูดคุยกันในวันนี้ ประการแรก อยากให้ทุกท่านช่วยให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า สิ่งที่ผมประมวลและศึกษามา มีความครบถ้วนสมบูรณ์ หรือยังมีข้อบกพร่องในเรื่องใดบ้าง ประการที่สองคือ ในส่วนของนโยบาย ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะที่สืบเนื่องมาจากการศึกษาวิจัยนี้ซึ่งผมคิดว่าจะได้ประโยชน์อย่างมาก

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3-4 ประการ คือ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการกวดวิชาในระดับมัธยมศึกษาว่ามีแนวโน้มอย่างไร สาเหตุของการกวดวิชาคืออะไรบ้าง และผลประโยชน์ที่ได้รับและผลกระทบตามทัศนคติของผู้ตอบ รวมทั้งค่าใช้จ่ายโดยรวม จากข้อมูลทั้งหมดได้นำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

แหล่งที่มาของความคิดเห็นดังกล่าว ได้แบ่งข้อมูลในการศึกษาออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งหมดประมาณ 3,000 กว่าคน แบ่งเป็น นักเรียนระดับมัธยมปลายถึงประมาณ 2,000 กว่าคน เพราะว่าเป็นกลุ่มที่ได้รับผลโดยตรง

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพราะอยากทราบว่าผ่านการกวดวิชามาแล้วเป็นอย่างไรบ้าง นอกจากนี้ยังมีผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมและอาจารย์ของสถานกวดวิชาด้วย ผมศึกษาฐานใหญ่คือโรงเรียน เนื่องจากการกวดวิชาจะอยู่ในเมืองใหญ่ๆ เพราะฉะนั้นเราได้ศึกษาจากเมืองใหญ่ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา โดยมีทีมงานช่วยแจกข้อมูลให้และแบ่งกลุ่มในเมืองและนอกเมือง

โดยสรุป ผมขออภิปรายในประเด็นที่ได้ศึกษาเป็นประเด็นใหญ่ๆ โดยขอยุติจากรายงานเป็นหลักใหญ่ว่า สิ่งที่เราศึกษาและค้นพบนั้นมีอะไรบ้าง

ในภาพรวมขอตั้งข้อสังเกตว่า

ประการแรก สภาพทั่วไปของการกวดวิชา พบว่า การกวดวิชาสะท้อนปัญหาของการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในกระบวนการกวดวิชาได้สะท้อนความแตกต่าง ความเหลื่อมล้ำ และความได้เปรียบเสียเปรียบทางการศึกษาสูงมาก ซึ่งในระบบการศึกษาปกติก็มีความแตกต่างและความเหลื่อมล้ำกันอยู่แล้ว แต่การกวดวิชาได้สะท้อนสิ่งเหล่านั้นอย่างชัดเจน คือเด็กที่เรียนเก่งได้เกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 3 ขึ้นไปจะมีโอกาสและได้กวดวิชามากกว่าเด็กที่เรียนค่อนข้างอ่อนคือประมาณ 2 และ 2.5 กลุ่มที่ได้คะแนนน้อยก็จะกวดวิชาน้อยไปด้วยกลุ่มที่เก่งก็ได้กวดวิชามาก

ประการที่สอง นักเรียนที่กวดวิชา พบว่า นักเรียนที่อยู่ในเมืองจะมีโอกาสกวดวิชาสูงกว่าเด็กที่อยู่นอกเมือง โดยกลุ่มในเมืองจะมีถึง

ร้อยละ 70 ที่ได้รับการกวาดวิชา กลุ่มเด็กที่อยู่นอกเมืองจะมีเพียงร้อยละ 10 - 20 เท่านั้น ซึ่งสะท้อนว่าเด็กในเมืองมีโอกาสและได้เปรียบกว่าเด็กนอกเมืองนั่นเอง

นอกจากนั้น ยังพบว่าเด็กที่บิดาประกอบอาชีพรับราชการหรือที่มีอาชีพค้าขายก็จะมีโอกาสมากกว่าเด็กที่มาจากรอบครัวเกษตรกรหรือประมง เป็นต้น ข้อมูลที่ได้จึงเป็นการตอกย้ำระบบการศึกษาไทยว่าโอกาสของคนที่ได้เปรียบอยู่แล้วก็ยิ่งได้เปรียบมากขึ้น

ลักษณะการกวาดวิชาแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ค่อนข้างชัดเจนคือ 1) การกวาดในโรงเรียนกวาดวิชาโดยตรง 2) การกวาดในลักษณะอื่น เช่น กวาดในโรงเรียนเองบ้าง กวาดในห้องแถว กวาดกับอาจารย์ตัวต่อตัว ผมคิดว่าการกวาดที่โรงเรียนกวาดวิชายังมีจำนวนมากอยู่ เพราะฉะนั้นเราจึงให้ความสำคัญกับโรงเรียนกวาดวิชาค่อนข้างสูง

จุดมุ่งหมายของการกวาดวิชาเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เมื่อสอบถามพบว่า มีความแตกต่างระหว่างเด็ก ม.4 ม.5 และ ม.6 พอจะสรุปเป็นประเด็นโดยภาพรวมว่า จุดมุ่งหมายของการกวาดวิชา มี 3 ข้อใหญ่ๆ คือ

1. ต้องการให้ผลการเรียนดีขึ้น ช่วยให้การเรียนดีขึ้น
2. ช่วยในการสอบศึกษาต่อ
3. เพื่อเตรียมเรียนล่วงหน้าในชั้นเรียนปกติ

นี่คือเหตุผลของนักเรียน แต่ถ้าไปถามครูหรือผู้ปกครองจะได้คำตอบว่า อยากให้เด็กได้เสริมความรู้ความเข้าใจเนื้อหาในโรงเรียนดีขึ้น เพราะฉะนั้นถ้าพิจารณาตรงนี้ก็จะมี 2 เรื่องใหญ่ๆ คือ

1. ต้องการให้บุตรหลานของตัวเองเรียนในโรงเรียนที่ดี
2. ต้องการให้สอบเข้าศึกษาต่อได้

นี่คือจุดมุ่งหมายหลักๆ ที่มีอยู่ ถ้าเราเอาจุดมุ่งหมายที่มีอยู่ไปพิจารณาต่อไปเกี่ยวกับประโยชน์ก็จะพบว่า ประโยชน์ของการกวดวิชาที่เด็กตอบมาก่อนข้างจะสอดคล้องกันและสะท้อนภาพการศึกษาเด็กตอบว่าการไปเรียนกวดวิชาช่วยให้ได้เทคนิคการทำข้อสอบมากขึ้น ช่วยให้มีโอกาสในการศึกษาต่อได้มากขึ้น และช่วยให้เข้าใจในวิชาที่เรียนมากขึ้น ถ้าโยงทั้งประโยชน์และจุดมุ่งหมายเข้าด้วยกัน จะสะท้อนภาพ 2-3 ประการใหญ่ๆ คือ

1) แสดงให้เห็นว่าในการจัดการศึกษานั้น ยังเน้นการสอบค่อนข้างมาก และผู้เรียนเองก็ยังมีความคิดว่าถ้าจะเรียนต้องพัฒนาเทคนิคการทำข้อสอบ เพื่อที่จะมีโอกาสสอบได้คะแนนดีกว่าคนอื่น

2) การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนยังมีปัญหาอยู่ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนนั้นเชื่อมโยงกับการสอบเข้าเรียนต่อด้วยเหมือนกัน

3) แสดงให้เห็นว่าในการเรียนการสอนในโรงเรียน มีความพยายามที่จะเตรียมความพร้อมในการเรียน เพื่อที่จะให้เรียนได้ดีได้มากเป็นพิเศษกว่าคนอื่น เพราะฉะนั้น จากข้อมูลจะเห็นได้ชัดเจนว่าระบบการศึกษายังมีจุดอ่อนในสิ่งเหล่านี้อยู่พอสมควรทีเดียว

ถ้าดูในเชิงสถิติ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการกวดวิชาจะเห็นว่า นักเรียน ม.4 ส่วนใหญ่ตอบว่าได้คะแนนสอบในโรงเรียนดีขึ้น ได้เทคนิคการทำข้อสอบมากขึ้น และมีความเข้าใจในวิชาที่เรียนมากขึ้น

รวมทั้งยังใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่วนนักเรียน ม.6 จะพบว่า ได้เทคนิคการทำข้อสอบมากขึ้น มีโอกาสได้ศึกษาต่อและมีความเข้าใจในวิชาที่เรียนมากขึ้น แต่ที่น่าสนใจก็คือ นักเรียนจะมองถึงการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วย แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างความเห็นของครู ผู้ปกครอง และผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาจะพบว่า ในข้อที่คะแนนสูงๆ เช่น ได้เทคนิคในการทำข้อสอบมากขึ้น นักเรียนมีความเห็นสูงถึง 3.94 ผู้ปกครอง 3.78 ครู 3.86 โรงเรียนกวดวิชา 3.99 ส่วนความมั่นใจในการสอบ ปรากฏว่าโรงเรียนกวดวิชาตอบมากถึง 4 กว่าๆ และตัวนักเรียนเอง 3.77 แต่พูดถึงความเข้าใจในวิชาที่เรียนนั้นซึ่งก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจ ปรากฏว่าโรงเรียนกวดวิชา มีความเห็นลักษณะอย่างนี้ ครูเองก็เห็นบ้างและกลับให้ความสำคัญกับเทคนิคการทำข้อสอบมากขึ้น ผู้ปกครองให้ความเห็นว่าจะได้มีความเข้าใจในวิชาที่เรียนมากขึ้น เด็กก็เห็นว่ามี ความเข้าใจในวิชาที่เรียนมากขึ้นเช่นกัน นี่คือนักเรียนคร่าวๆ

จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะกลุ่มใด จะมีความเห็นอยู่ใน 3 เรื่องใหญ่ๆ เป็นสำคัญ คือ 1. ได้เทคนิคในการทำข้อสอบ 2. สามารถสอบทำคะแนนในโรงเรียนดีขึ้น 3. มีความเข้าใจในวิชาที่เรียน และต้องการเข้าศึกษาต่อ

สำหรับวิชาที่เรียน ค่อนข้างไปในทำนองเดียวกัน คือพบว่า ไม่ว่าจะเรียนในโรงเรียนกวดวิชาหรือกับครูที่โรงเรียน จะเรียนอยู่ในกลุ่ม 4 วิชา คือ ฟิสิกส์ เคมี ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ จะมีวิชาอื่นๆ บ้างเช่น ชีววิทยา ภาษาไทย สังคม ซึ่งไม่ใช่วิชาหลักที่ต้อง

กวดวิชามากนัก ปัญหาที่น่าสนใจคือ ทำไมต้องกวด 4 วิชานี้ เราได้วิเคราะห์ว่า 4 วิชานี้เป็นตัวทำให้คะแนนของเด็กมีความแตกต่างกันสูง เช่น ภาษาอังกฤษ หรือเป็นเพราะว่า 4 วิชานี้มีความยาก นี่เป็นสมมุติฐาน หรือว่าการสอน 4 วิชานี้มีปัญหาในโรงเรียน คือครูมีปัญหาในการสอน คือวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย สังคม เพราะว่าวิชาอื่นๆ เช่น ภาษาไทย สังคม ก็มีกวดเหมือนกันแต่ไม่ใช่รายวิชาที่เห็น เราต้องมาดูกันว่าเราจะแก้ปัญหใน 4 วิชานี้อย่างไร

ค่าใช้จ่ายในการกวดวิชา ข้อมูลที่ได้ค่อนข้างหลากหลายคือ มีราคาตั้งแต่ 500 บาทถึง 5,000 บาท ต่อวิชา แต่เมื่อเฉลี่ยแล้ว ค่ากวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชาอยู่ประมาณ 1,800 บาท ต่อคอร์ส บางแห่งมีการลดราคา เช่น สมัครงเรียน 2 วิชา 3 วิชา จะมีส่วนลด แต่ค่าเฉลี่ยประมาณ 1,800 บาท แต่ค่ากวดวิชาตามโรงเรียน ตามบ้าน ประมาณ 1,400 บาท ซึ่งประมาณราคากลางได้ว่า ประมาณ 1,600 บาท ต่อคอร์ส โดยเฉลี่ยเด็กเรียนประมาณเทอมละ 3 วิชา บางคนอาจจะ 4 - 5 วิชาก็มี ผมเคยสัมภาษณ์เด็กที่โรงเรียนกวดวิชา ซึ่งวิธีการของเขาที่น่าสนใจมาก คือเลือกเรียนวิชาหนึ่งที่น่าสนใจมาก เดี่ยวนี้โรงเรียนกวดวิชาก็มีความทันสมัย ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1,600 บาท และในเมืองจะเรียนประมาณ 3 วิชา ถ้าเราคิดทั้งประเทศ ซึ่งเรื่องนี้เป็นปัญหาอยากให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ลองวิเคราะห์ คำนวณคร่าวๆ ตามที่ได้ศึกษาใน 4 จังหวัดหลัก จึงยังไม่เห็นภาพทั้งประเทศ ดังนั้นจึงใช้วิธีโทรศัพท์สุ่มตามโรงเรียน ถ้ามครู ทั้งระดับมัธยมต้นและ

มัธยมปลายของจังหวัดอื่นๆ ที่ไม่ใช่ 4 จังหวัดหลักนี้ ได้แก่ ลำปาง เชียงใหม่ ปัตตานี และพิษณุโลก ประมาณ 10 กว่าแห่ง เพื่อจะถามดูว่าจริงๆ แล้ว เด็กในโรงเรียนนั้นมีประมาณร้อยละเท่าไรที่เรียน กวดวิชา ตัวเลขที่ได้มาประมาณ ร้อยละ 30 ซึ่งจำนวนนักเรียนมัธยมปลายทั้งหมดมีประมาณ 1,300,000 คน เป็นตัวเลขจากกระทรวงศึกษาธิการ จึงประมาณการได้ว่าจะมีเด็กที่อยู่ในกระบวนการ กวดวิชาประมาณ 330,000 คน ตัวเลขนี้ผมได้ตรวจสอบกับศูนย์วิจัยของธนาคารกสิกรไทยซึ่งคำนวณอีกแบบหนึ่ง ปรากฏว่า ได้ตัวเลขใกล้เคียงกัน เพราะฉะนั้นถ้าคำนวณคร่าวๆ ว่าสมมุติฐานคือ 3 แสนกว่าคน กวดวิชาในหนึ่งเทอมแล้วรวมกับรายวิชาที่กวด รวมกับต่างจังหวัดด้วย เฉลี่ยรวมทั้งเทอม กวดประมาณ 2 วิชา เฉลี่ยวิชาละ 1,600 บาท รวมตัวเลขคุณออกมาแล้วพบว่าค่าใช้จ่ายในการเรียนของเด็ก ตกอยู่ที่ประมาณ 1,000 ล้านบาท แต่ยังมีค่าใช้จ่ายอื่นๆ อีก เช่น ค่าอาหาร ค่าเดินทาง พบว่ามีตัวเลขประมาณ 400 บาท ต่อเดือน ซึ่งเทอมหนึ่งจะเรียนประมาณ 4 เดือน เมื่อรวมตัวเลขออกมาจะได้ประมาณ 500 ล้านบาท ต่อเทอม ดังนั้นใน 1 เทอมจะมีค่าใช้จ่ายประมาณ 1,600 ล้านบาทต่อเทอม หรือ 3,200 ล้านบาท ต่อปี

โดยสรุป ข้อเสนอแนะในการลดการกวดวิชา ทุกกลุ่มให้ความเห็นใกล้เคียงกัน สรุปได้ 3 ประการคือ 1) จะต้องมีการพัฒนาการสอนของครูในโรงเรียนให้ดีขึ้น 2) จะต้องพัฒนาโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยทุกแห่งให้มีคุณภาพเท่าเทียมกัน เพราะต้องเรียนกวดวิชา

เพื่อจะไปเข้าเรียนในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยที่มีชื่อ เหตุที่มีชื่อ เพราะคุณภาพที่ดีกว่า 3) จะต้องลดค่านิยมในการเข้าศึกษาต่อในสถาบันที่มีชื่อเสียงลง แต่พอเราถามว่าใช้ GPA ทั้งหมดจะมีผลต่อการลดหรือไม่ เด็กก็จะเห็นว่าไม่ค่อยลดเท่าไร ยกเลิกการสอบเข้าศึกษาต่อมีผลต่อการกวาดวิชาใหม่ ก็ไม่ค่อยลดเท่าไร การใช้เขตพื้นที่จะลดหรือไม่ ความเห็นของผู้ปกครองก็ไม่ค่อยลดเท่าไร แต่สิ่งที่จะลดคือต้องให้คุณภาพโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยเท่าเทียมกัน ค่านิยมในสถาบันที่มีชื่อเสียง และครูในโรงเรียนต้องพัฒนาการสอน

เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงตั้งข้อสังเกต คือ ระบบการกวาดวิชาสะท้อนจุดอ่อนทางการศึกษา อย่างน้อย 3 เรื่องใหญ่ๆ คือ 1. สะท้อนว่าระบบการเรียนการสอนยังมีปัญหาอยู่มาก จะทั้งหมดหรือไม่ก็ตาม โดยเฉพาะใน 4 วิชาหลัก 2. ระบบการศึกษาของไทยเน้นการสอบเป็นหลักใหญ่ จึงทำให้ผู้เรียนมองว่าจะต้องรู้เทคนิคการสอบ ต้องมั่นใจในการสอบและเข้าใจในการสอบ และการสอบก็มีสูง ทั้งสอบเข้าและสอบออก คือการศึกษาของไทยส่วนใหญ่เป็นการสอบ และมีการแข่งขันกันสูง ดังนั้น 3 ข้อนี้เป็นข้อสรุปที่ชัดเจน

อีกประการหนึ่งคือ เมื่อพิจารณาความเห็นของผู้ปกครองและนักเรียนแล้ว มีความรู้สึกว่าการกวาดวิชายังเป็นของแพง เพราะค่าใช้จ่ายที่ใช้ อย่างน้อยผู้ปกครองบอกว่าประมาณร้อยละ 10 - 15 ของรายได้ครอบครัวที่ใช้ในการกวาดวิชา คอร์สหนึ่งประมาณ 2,000 บาท บางวิชาขึ้นไปถึง 4,000 บาท ทั้งนี้ยังไม่คิดรวมค่าใช้จ่ายต่างๆ ดังนั้น จึงนับว่าค่อนข้างแพง ผลกระทบคือของแพง ที่ลงทุนไปให้ผลผลิต

เต็มทีหรือไม่เพียงใด การลงทุนประมาณ 3,000 ล้านบาท ไม่ใช่เป็นการยกระดับของการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมจริง ไม่ใช่เกิดการลงทุนที่ทำให้เด็กฉลาด สติปัญญาเฟื่องฟูขึ้นมา ไม่ใช่ทำให้เกิดโรงเรียนใหม่ๆ แต่เหมือนเป็นการลงทุนซ้ำของเดิม เพราะจะเรียนเนื้อหาเหมือนเดิม มีเพิ่มเติมบ้าง เรียนเทคนิคการทำข้อสอบ หรือไปเรียนเพื่อให้เกิดความมั่นใจ เป็นการลงทุนที่ค่อนข้างสนองความต้องการมากกว่าการลงทุนที่ก่อให้เกิดผลผลิต หรือก่อให้เกิดผลตอบแทนที่มีค่าสูง ดังนั้นจึงมีผลกระทบในแง่เศรษฐกิจดังกล่าว

ในทางสังคมจะพบว่า ผลกระทบและปัญหาที่เด็กๆ ไม่ค่อยเดือดร้อนเรื่องสถานที่ แต่กลับไปให้ความสำคัญในเรื่องความเหนื่อย ไม่ค่อยมีเวลาพักผ่อน และเมื่อถามผู้ปกครองๆ ก็ตอบว่าเด็กไม่ค่อยมีเวลาทำกิจกรรมต่างๆ เพราะใน 1 สัปดาห์ เด็กจะเรียนประมาณ 6-10 ชั่วโมง เฉลี่ยวันละ 2 ชั่วโมง บางคนไปโรงเรียนตั้งแต่ 7.00 น. บางคน 05.00 น. ทานข้าวในรถ เลิกเรียนก็ไปเรียนต่อถึง 19.00 - 20.00 น. กิจกรรมของเด็กๆ ก็จะลดน้อยลงไป และผลกระทบทางด้านการศึกษา แน่นอนที่สุดทำให้เรียนซ้ำซ้อน แต่ปัญหาที่น่าสนใจคือ ถ้าถามว่าโรงเรียนกวดวิชาพัฒนาหรือไม่ พบว่าเขาพัฒนาขึ้นมาก เพราะเด็กจะเลือกเรียนกับโรงเรียนและชื่อเสียงของครู กับการที่เพื่อนแนะนำกันว่าโรงเรียนอะไร

ดังนั้นโรงเรียนกวดวิชาก็ต้องรักษาคุณภาพของเขาเช่นกัน ปัญหาที่เกิดขึ้นมา อุปสงค์กับอุปทาน ความต้องการและสิ่งที่สนองตรงกัน คือเด็กก็อยากเรียนแต่อุปสงค์กับอุปทานที่สนองกลุ่มมีต่อกัน

ยังไม่ได้ลงไปทำให้ระบบการศึกษาพัฒนาเติบโตก้าวหน้า และมีผลต่อการพัฒนาคนอย่างแท้จริง

การลดการกวดวิชา ในสภาวะปัจจุบันค่อนข้างยาก ทั้งการลดค่านิยมโรงเรียนดัง มหาวิทยาลัยมีชื่อนั้น ในความรู้สึกเมื่อประเมินและวิเคราะห์แล้ว จุดใหญ่จริงๆ อยู่ตรงความไม่เท่าเทียมกัน และความไม่เสมอภาคในระบบการศึกษาของไทย ทำไมจึงอยากเข้ามหาวิทยาลัยดัง เพราะรู้สึกว่าคุณภาพดีกว่า ทำไมอยากเข้ามหาวิทยาลัยในเมือง หรือโรงเรียนในเมือง เพราะโรงเรียนในเมืองอย่างน้อยมีความเชื่อว่าดีกว่า และถ้าพูดอย่างตรงไปตรงมา หลายอย่างดีกว่าจริงๆ แล้วจากความเชื่อเหล่านี้ก็เป็นความนิยมขึ้นมา เมื่อมีความเชื่อความนิยม ก็ต้องมีความพยายาม เมื่อมีความพยายาม ก็ต้องมีกระบวนการซึ่งนำเข้าสู่ความพยายาม หลังจากที่มีความแตกต่างความไม่เท่าเทียมกันตรงนี้ เป็นระยะเวลาที่นานพอสมควร ก็เลยเกิดเป็นค่านิยมขึ้นมา และน่าสนใจว่าค่านิยมอย่างนี้ เมื่อพิจารณาสถิติของ UNESCO พบว่าค่านิยมในการกวดวิชาค่อนข้างสูงในประเทศแถบเอเชีย แถบยุโรปและอเมริกามีน้อย ญี่ปุ่น จีน เกาหลี ไทย กวดวิชาสูงมาก จึงเป็นเรื่องของหน้าตาผลมกันด้วย เช่น ที่ญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยมีคุณภาพใกล้เคียงกัน เช่น มหาวิทยาลัยโตเกียว มหาวิทยาลัยวาเซดะ แต่เด็กก็เลือกที่จะเข้าโตเกียว ในจีนก็ใกล้เคียงกันแต่คนก็อยากเข้าปักกิ่ง แต่หน้าตาเหล่านี้ผมคิดว่ามาจากฐานของสถาบันที่มีความแตกต่าง ไม่เท่าเทียมกันในเชิงคุณภาพ ประสิทธิภาพ ฉะนั้นถ้าจะแก้เรื่องกวดวิชาจริงๆ ในความรู้สึกของผม ต้องลงไปที

การเปลี่ยนค่านิยม การเปลี่ยนความรู้สึกของคนอย่างฉับพลันให้คนรู้สึกว่าคุณภาพใกล้เคียงกัน จึงจะมีทางแก้ได้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้ายังเป็นอย่างนี้ ก็ยังเดินกันไปแบบนี้ นี่คือนิ่งที่คิดว่าเป็นประเด็นหลัก

ข้อเสนอแนะของผม วางไว้ 2 แนวใหญ่ๆ คือถ้าเรายังแก้การกวดวิชาไม่ได้เต็มรูป ก็จะต้องมีการกำหนดเกณฑ์กลาง และการดูแลคุณภาพของโรงเรียนกวดวิชาให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่วางไว้ คือต้องปรึกษาหารือกัน ต้องเชิญเจ้าของ ผู้จัดการ สมาคมโรงเรียนกวดวิชามาคุยกัน อย่างน้อยคือคุ้มครองผู้บริโภค และตกลงกันว่าควรจะมีเกณฑ์อย่างไร ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) พยายามดำเนินการอยู่ ต้องมีห้องขนาดเท่าไร มีความปลอดภัยเมื่อตกลงแล้วต้องดูแลตรวจสอบ ทางสมาคมกวดวิชาต้องดูแลตรวจสอบ ทาง สช. ก็ต้องตรวจสอบให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่วางไว้ ซึ่งต้องมีการทบทวนเป็นรายปี คืออย่างน้อยถ้ายังมีอยู่ก็ต้องดูแลให้มีคุณภาพดีที่สุด ให้ผู้เรียนได้ประโยชน์เต็มที่ ซึ่งโรงเรียนกวดวิชาคงยินดีในลักษณะอย่างนี้

ประการที่สอง ถ้าจำเป็นต้องกวดวิชา ในหน่วยของโรงเรียนหรือครูก็ตาม โรงเรียนอาจจะจัดกวดให้เลย แต่กวดให้ในเป้าหมายและภาวะขอบเขตที่จำกัดและจำเป็น เช่น ในช่วงภาคฤดูร้อน ในช่วงปิดเทอมก่อนเข้ามหาวิทยาลัย จัดระบบการกวดวิชาในโรงเรียนให้เป็นระบบที่ดี ดูแลได้ มีเป้าหมายเพื่อเสริมเพิ่มเติมให้เด็กเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยได้ อย่างน้อยทันกับความรู้สึกและความเชื่อที่ว่า ถ้าเราไม่กวดแล้วเราไม่ทัน

ประการที่สาม ถ้าในภาวะที่เป็นอยู่ยังแก้ไขไม่ได้ ก็ต้องเสริมให้กลุ่มที่เรียนอ่อนและมีโอกาสน้อย เช่น โรงเรียนนอกเมือง เด็กที่เรียนอ่อนต้องสอนเสริม เพราะเป็นสิ่งที่เสียเปรียบอยู่ ส่วนของรัฐ ส่วนกลางต้องลงไปช่วยส่วนนี้ นี่เป็นเชิงเฉพาะหน้าที่ค่อนข้างจำเป็น ถ้าในระยะยาวทำอะไร ที่จะให้ระบบการเรียนการสอน การศึกษา ในบ้านเราไม่ใช่ระบบการสอบ ไม่ใช่ระบบการให้เนื้อหา ป้อนข้อมูล นี่คือสิ่งที่พูดกันมาเสมอ และมีความพยายามอยู่ และต้องย้ำอีกครั้ง เพราะกระบวนการศึกษาไม่ใช่เรื่องของเนื้อหาแต่เป็นการคิด การวิเคราะห์ การสร้างสรรค์ การพัฒนา ถ้าทำได้ และการเข้ามหาวิทยาลัย การคัดคนเข้าศึกษาต่อ ไม่เน้นการสอบ ถามว่า กวดวิชาจะลดหรือไม่ ก็คงลดแต่จะเปลี่ยนรูปแบบไป ถ้าระบบการเรียนการสอนเราเป็นการคิดเชิงสร้างสรรค์ และเป็นนวัตกรรม กวดวิชาจะทำให้เด็กคิดมากขึ้น สร้างสรรค์และพัฒนามากขึ้น ถ้า กวดวิชาไปแนวนั้นคิดว่า การกวดวิชาจะเป็นกระบวนการหนึ่งของการศึกษา และเป็นการลงทุนที่จะให้เด็กพัฒนาความสามารถด้านนี้ มากขึ้น แต่ก็ยังเป็นการเสริมทักษะ

นอกจากนี้ก็ต้องปรับระบบของการสอบเข้าเรียนต่อ การที่ใช้ GPA และ PR นั้นทำให้เปลี่ยนกลุ่มคนเข้ามหาวิทยาลัยไปได้ระดับหนึ่ง เพราะขณะนี้ในหลายสถาบันเราพบว่าเด็กเก่งในลำดับที่ 1 และ 2 ของโรงเรียนต่างจังหวัดเข้าเรียนได้มากขึ้น เพราะได้จาก PR และอันดับการเลือกของเด็กมีความใกล้เคียงมาก เพราะเขารู้ตัวเอง เช่น คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ เมื่อก่อนเด็กเลือกอยู่อันดับท้ายๆ

ปีนี้เลือกอันดับ 1 ถึงร้อยละ 70 และอันดับ 2 ร้อยละ 19 เมื่อรวมแล้วเกือบร้อยละ 90 ที่เลือกโดยตรง แต่ยังไม่ได้เจาะลึกว่าเลือกเพราะต้องการเข้าศึกษาต่อได้หรืออยากเรียน แต่คะแนนมีหลายกลุ่มเด็กมีสิทธิเลือกได้ ตั้งแต่ครุศาสตร์ รัฐศาสตร์ บริหารฯ เรามีกลุ่มคะแนนใกล้เคียงกันมาก แต่เมื่อเลือกอันดับ 1 แสดงว่าต้องสนใจพอควร มีปัญหาต่อมาว่าเมื่อเรียนได้ดีจบแล้วจะไปทำอะไร ตรงนี้น่าคิดเพราะคนมาเรียนสายครูต้องพร้อมที่จะเรียนและเรียนจริง

ประการสุดท้ายคิดว่า ต้องลงไปสู่การที่เราจะต้องแก้ความไม่เท่าเทียมกันในระบบการศึกษาของไทย และต้องแก้ในลักษณะให้มีผลที่ทำให้ความรู้สึกของคนเปลี่ยนได้ในทันที เช่น ต่อไปนี้การจัดสรรงบประมาณโรงเรียนประจำจังหวัดในเมืองจะต้องได้น้อยกว่าโรงเรียนอื่น 2 เท่า และเอาไปให้โรงเรียนประจำตำบลหรืออื่นๆ ให้มีความชัดเจน คอมพิวเตอร์ต้องไปถึงโรงเรียนที่ไม่มีเครื่องปั่นไฟ และโรงเรียนนั้นมีไฟฟ้าใช้ต่อมา เพื่อให้โรงเรียนมีความพร้อม มีความทันสมัยทันที เพราะถ้าไม่เปลี่ยนทันทีก็จะไม่เปลี่ยนค่านิยมของคน และถ้าไม่เปลี่ยนค่านิยมโรงเรียนต่างๆ หรือมหาวิทยาลัยต่างๆ การกวาดวิชาก็ยังคงมีอยู่

สรุปอภิปรายทั่วไป

เรื่อง กวดวิชา : วิกฤติที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

วันพฤหัสบดีที่ 30 พฤษภาคม 2545

ณ ห้องราชเทวี โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร

ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกวดวิชา สรุปได้ดังนี้

1. สาเหตุของการกวดวิชา

ผู้เข้าสัมมนาได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้มีการกวดวิชา สอดคล้องกับผลการวิจัย ซึ่งมีองค์ประกอบที่ซับซ้อนหลายประการ ทั้งด้านวิชาการ จิตวิทยา และสังคม ปัจจัยสำคัญที่ควรพิจารณา ได้แก่ ปัญหาของระบบการศึกษาไทย และค่านิยมของสังคมไทย

1.1 ระบบการศึกษา

1) ระบบการรับเข้าศึกษาในสถานศึกษาระดับต่างๆ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งเน้นการสอบแข่งขันในด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว ส่งผลให้ผู้เรียนส่วนหนึ่งที่มีความได้เปรียบในสังคมเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน โดยการเรียนกวดวิชา ซึ่งมีสาเหตุหลายประการ ได้แก่

(1) ระบบการศึกษาของไทยจะมีรูปแบบที่วางไว้ค่อนข้างตายตัว กล่าวคือ เมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ทุกคนจะมุ่งเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐเป็นเป้าหมายหลัก เมื่อความ

ต้องการเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐมีสูง แต่จำนวนที่รับได้มีจำกัด จึงทำให้การแข่งขันสูง ผู้เรียนจึงพยายามเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับตนเองโดยการกวดวิชา

(2) การสอบเข้ามหาวิทยาลัยในปัจจุบันมีการสอบ 2 ครั้ง รวมทั้งการใช้ระบบโควตา ซึ่งจะสอบครั้งที่ 1 ประมาณเดือนตุลาคมหรือกลางปีการศึกษา ทำให้นักเรียนหรือครูไม่สามารถสอนได้ครบตามหลักสูตร โรงเรียนจึงเร่งสอน และนักเรียนเกิดความวิตกกังวลและหาสถานที่กวดวิชาเอง เพื่อจะได้เรียนได้ครบตามหลักสูตรก่อนการสอบดังกล่าว

(3) การที่อนุญาตให้เด็กสามารถใช้วุฒิสอบเทียบของ กศน. มาสมัครสอบเอนทรานซ์ได้ ทำให้นักเรียนนิยมไปกวดวิชามากขึ้น และแม้ระบบนี้จะยกเลิกไปแล้ว แต่ยังมีพ่อพันธุ์ให้อีก 1 ปี เมื่อมีผู้ร้องเรียนทำให้เด็กอาจคาดหวังได้ว่า จะสามารถใช้วุฒิสอบเทียบได้อีกเช่นปีที่ผ่านมา

2) ระบบการวัดผล

(1) ระบบการวัดและประเมินผลในโรงเรียนไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื่องจากวัดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเพียงอย่างเดียว ไม่ได้ประเมินความสามารถด้านอื่นๆ ของผู้เรียน ทำให้นักเรียนมุ่งเรียนกวดวิชาเพื่อให้ได้คะแนนสูงขึ้น เพื่อนำคะแนนเฉลี่ย (GPA) และลำดับที่ของคะแนน (PR) ไปใช้ในการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ

นอกจากนี้ ในระดับอนุบาลและการศึกษาขั้นพื้นฐานก็เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น การเรียนการสอนในระดับอนุบาลจะมุ่งเน้นเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าสู่ระดับประถมศึกษา แต่การสอบเข้าชั้นประถมปีที่ 1 ของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงกลับพิจารณาความสามารถด้านการเรียนของเด็ก ทำให้ผู้ปกครองต้องนำเด็กไปกวดวิชาหลังเลิกเรียนตามปกติ

3) การเรียนการสอน

(1) การเรียนการสอนในโรงเรียนไม่สอดคล้องกับระบบการรับเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เนื่องจากมุ่งเน้นการสอนเนื้อหาและการจัดกิจกรรมให้ครบตามหลักสูตร ในขณะที่ระบบการประเมินผลและการรับเข้าศึกษามุ่งเน้นการแข่งขัน โดยการสอบวัดความรู้ทางวิชาการเพียงบางวิชา นักเรียนจึงสนใจกวดวิชาเพื่อทำข้อสอบให้ได้คะแนนสูง

(2) การสอนในโรงเรียนมุ่งเน้นให้เด็กศึกษาค้นหาความรู้ด้วยตนเองมากเกินไป ทั้งนี้ในแทบทุกวิชาครูจะแจกใบงานให้นักเรียนอย่างน้อย 1-2 ใบงาน ทำให้นักเรียนคิดว่าตนเองไม่มีเวลาเพียงพอที่จะเรียนรู้วิชาหลักๆ เพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เต็มที่ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นและต้องพึ่งโรงเรียนกวดวิชาที่เชื่อว่าจะสอนเพิ่มเติมให้ได้ครบถ้วน

(3) สัดส่วนครูต่อนักเรียนในสภาพปัจจุบัน คือ ครู 1 คน ต่อ นักเรียน 40 หรือ 50 คน และครูต้องสอนหลายห้อง

หลายวิชา โอกาสที่เด็กจะเข้าไปปรึกษาครูหรือเรียนรู้กับครูโดยตรง จะมีน้อยมาก และมีเด็กนักเรียนบางคนกล่าวว่า ไม่กล้าถามครู เมื่อมีปัญหาการเรียน แต่สามารถ ถามครูที่สอนพิเศษได้อย่างเต็มที่

(4) การเรียนในโรงเรียนจะได้ความรู้ตามหลักสูตรที่เรียน แต่การเรียนกวดวิชาจะสอนเน้นเนื้อหาที่จำเป็นต่อการสอบ ทำให้นักเรียนเห็นว่าจะได้ความรู้ที่สมบูรณ์ครบถ้วนมากขึ้น นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่ยังเห็นว่า การเรียนกวดวิชาจะทำให้ได้เทคนิคต่างๆ เช่น เทคนิคการจำ เทคนิคการทำข้อสอบ เทคนิคการคิดอย่างสั้นๆ และง่าย ได้คำตอบ รวดเร็ว

4) ครู

(1) ครู/อาจารย์ในโรงเรียนมักมีภาระงานมาก ไม่มีเวลาพัฒนาการเรียนการสอนหรือดูแลช่วยเหลือนักเรียน นอกจากนี้ ยังมีปัญหาในการเรียนการสอนบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ฟิสิกส์ และเคมีเป็นต้น ทำให้นักเรียน ต้องชวนชวนไปเรียนพิเศษในสถาบันกวดวิชาที่มีเทคนิคการสอน ที่สนุก น่าสนใจ และเน้นการทำข้อสอบ

(2) โรงเรียนกวดวิชาจะคัดเลือกครูที่มีคุณภาพ มาสอน ซึ่งครูเหล่านี้รับผิดชอบเฉพาะงานสอนเพียงอย่างเดียว ทำให้มีเวลาดันคว้า เตรียมการสอนได้อย่างเต็มที่ และจากการที่ โรงเรียนกวดวิชาเป็นที่รวมของเด็กจากโรงเรียนต่างๆ ทำให้นักเรียนที่ สอนกวดวิชาสามารถรู้ปัญหาและหาวิธีการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน และ

พัฒนาการเรียนการสอนได้ถูกต้องตรงประเด็น นับเป็นข้อได้เปรียบของโรงเรียนกวดวิชาประการหนึ่ง

5) คุณภาพของสถานศึกษา

(1) คุณภาพของสถานศึกษายังมีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก โรงเรียนในเมืองและในชนบท โรงเรียนรัฐบาลและเอกชนทำให้นักเรียนและผู้ปกครองเกรงจะเสียเปรียบในการแข่งขัน จึงต้องกวดวิชาเพิ่มเติม

(2) ชื่อเสียงและค่าใช้จ่ายในสถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด นอกจากชื่อเสียงซึ่งเป็นค่านิยมอย่างกว้างขวางแล้ว มหาวิทยาลัยของรัฐจะเก็บค่าเล่าเรียนต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลางไม่สามารถจ่ายค่าเล่าเรียนได้ จึงต้องการให้บุตรหลานได้เรียนในมหาวิทยาลัยของรัฐ นอกจากนี้ นักเรียนยังไม่มี faith ในคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ เช่น สถาบันราชภัฏ จึงทำให้ต้องชวนขายกวดวิชาเพื่อให้ได้มหาวิทยาลัยของรัฐเป็นอันดับแรก

(3) ระบบการประเมินผลของโรงเรียนไม่มีมาตรฐานในการให้ GPA และ PR โดยนักเรียนให้ความเห็นว่าโรงเรียนใหญ่ๆ และมีชื่อเสียง มักจะกดคะแนน และข้อสอบยากกว่าโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนเล็กๆ การใช้ GPA และ PR เป็นส่วนหนึ่งของการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบ จึงต้องกวดวิชาเพื่อทำเกรดให้สูงขึ้น

1.2 ค่านิยมของสังคม

ค่านิยมในการเข้าศึกษาต่อในสถาบันที่มีชื่อเสียง ทำให้มีการแข่งขันในระบบการศึกษาสูง ผู้ที่มีโอกาสจึงนิยมกวาดวิชา ถึงแม้จะเรียนอยู่ในโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงสุดของประเทศก็ตาม

นักเรียนที่กวาดวิชาเหล่านี้มีความเห็นว่า การกวาดวิชา จะสร้างความมั่นใจให้ตนว่าจะสามารถสอบเข้าสถาบันที่มีชื่อเสียงได้อีกประการหนึ่งเป็นค่านิยมของกลุ่มเด็กเองที่ต้องกวาดวิชาตามเพื่อน ๆ

ไม่เฉพาะแต่ค่านิยมที่มีต่อสถาบันที่มีชื่อเสียงเท่านั้น แม้แต่โรงเรียนกวาดวิชาที่โฆษณาประชาสัมพันธ์ว่าสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐได้ และทำคะแนนได้ในระดับต้นๆ ก็ จะกลายเป็นที่นิยมของผู้เรียนที่จะแย่งชิงกันสมัครเรียนเป็นจำนวนมาก และโรงเรียนกวาดวิชาเหล่านี้จะเก็บค่าเล่าเรียนแพงมาก แต่กลับเป็นความเชื่อว่า ยิ่งค่าเรียนแพง โรงเรียนกวาดวิชานั้นยิ่งเป็นที่นิยมและต้องเป็นโรงเรียนที่ดี

สำหรับผู้ปกครองก็เช่นเดียวกันที่มีค่านิยมต่อสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง และคาดหวังจะให้บุตรหลานของตนได้เข้าไปศึกษา ดังนั้นจึงต้องการให้ลูกเป็นคนเก่ง ได้เข้าเรียนในสถาบันที่มีชื่อเสียง จึงส่งเสริมให้เข้ากวาดวิชาเป็นส่วนใหญ่

2. ปัญหาและผลกระทบของการกวดวิชา

2.1 คุณภาพชีวิตของเด็กและครอบครัวลดลง

เด็กจะทุ่มเทเวลาให้กับการเรียนหนังสือตลอดสัปดาห์ ซึ่งรวมถึงวันเสาร์และอาทิตย์ โดยทั้งเด็กและผู้ปกครองได้กล่าวว่า ในวันธรรมดาที่เรียนหนังสือตามปกติแล้ว จะเรียนเพิ่มอีกประมาณ 4 ชั่วโมงทุกวัน โดยเฉพาะในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของเด็กเปลี่ยนไปมาก ไม่มีเวลาพักผ่อน หรือออกกำลังกาย มีความเครียดมากขึ้น และบางครั้งมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม สุขภาพไม่แข็งแรง สมองอ่อนล้า ขาดสมาธิที่จะเรียนในห้องเรียนเนื่องมาจากพักผ่อนน้อย และไม่มีพัฒนาการของชีวิตตามวัยอันควร

สำหรับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของครอบครัวนั้น การกวดวิชามีส่วนทำลายความอบอุ่นในครอบครัว โดยเฉพาะในช่วงค่ำหรือวันหยุด ที่ครอบครัวควรพักผ่อนหรือมีกิจกรรมร่วมกัน

2.2 สร้างพฤติกรรมและลักษณะนิสัยที่เห็นแก่ตนมากขึ้น

การกวดวิชาจะมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้แก่ตนเองให้สามารถเอาชนะคู่แข่งให้ได้มากที่สุด ทำให้ขาดความเห็นอกเห็นใจและเอื้ออาทรต่อกัน โดยนักเรียนได้แสดงความวิตกต่อพฤติกรรมของผู้เรียนกวดวิชา เช่น การแย่งที่นั่งในห้องเรียนกวดวิชาที่มีอาจารย์สอน ซึ่งจะมีเพียงห้องเดียว หรือการจองที่นั่งให้กับกลุ่มเพื่อนของตนและหวังความรู้ เป็นต้น

2.3 ภาวะความเสี่ยงสูงขึ้น

กลุ่มนักเรียนและผู้ปกครองได้ให้ข้อคิดเห็นในประเด็นนี้ อย่างสอดคล้องกัน ดังนี้

1) การกวดวิชาซึ่งต้องใช้เวลาเรียนในตอนเย็นและค่ำ เป็นส่วนใหญ่ นักเรียนหญิงจะเห็นว่าค่อนข้างอันตราย โดยเฉพาะช่วงรอรถเมล์หรือผู้ปกครองมารับกลับบ้าน นอกจากนี้ เด็กๆ บางกลุ่ม อาจจะไปมั่วสุมเที่ยวเตร่ต่อ เพราะในแหล่งกวดวิชาจะมีร้านค้า ร้านอาหาร สถานเริงรมย์ และอบายมุขต่างๆ ตั้งอยู่มาก

2) สถานที่กวดวิชานั้น มักจะเป็นห้องเล็กๆ แคบ และสถานที่แออัด บันไดแคบ และไม่มีบันไดหนีไฟ หรือทางออกอื่นๆ สำรองไว้ในกรณีฉุกเฉิน ผู้เรียนจึงอยู่ในภาวะเสี่ยงภัยสูงมาก

3) เด็กที่กวดวิชาจะต้องมีความรับผิดชอบตนเองสูง และมีความมุ่งมั่นจะไขว่คว้าหาความรู้เพิ่มเติมอย่างแท้จริง มิฉะนั้นแล้วจะเกิดผลเสียได้ ซึ่งในความเห็นของนักวิชาการบางท่าน ซึ่งเป็นผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนกวดวิชาเห็นว่า เด็กบางคน อาจไปเรียนกวดวิชาเพียงเพื่อไปพบเพื่อน พูดคุยกับเพื่อน และไปเที่ยวต่อเมื่อเลิกเรียนกวดวิชา

4) การสอนกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่ใช้ วิดีโอ หรือโทรทัศน์วงจรปิด ซึ่งจะส่งผลเสียต่อสุขภาพของนักเรียน และนักเรียนยังไม่ได้ประโยชน์จากการเรียนกวดวิชาอย่างเต็มที่ เมื่อมีคำถาม หรือปัญหา ซึ่งไม่สามารถสื่อสารกับครูผู้สอนได้โดยทันที

2.4 เพิ่มค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของครอบครัว

นอกจากค่าใช้จ่ายในโรงเรียนตามปกติแล้ว ผู้ปกครองจะต้องมีค่าใช้จ่ายเพื่อให้บุตรหลานได้เรียนกวดวิชาเป็นจำนวนไม่น้อย ซึ่งมีใช่เฉพาะค่ากวดวิชาเพียงอย่างเดียว แต่จะมีรายจ่ายอื่นๆ ตามมา เช่น ค่าอาหาร ค่ารถ และค่าหนังสือ รวมทั้งค่าถ่ายเอกสาร และการใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เมื่อเด็กเรียนกวดวิชาในระดับชั้นที่สูงขึ้น ซึ่งมีใช่การเพิ่มเพียงเล็กน้อย แต่เป็นการเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว

2.5 ผู้เรียนมีความสนใจการเรียนในโรงเรียนน้อยลง

นักเรียนที่กวดวิชาจะมั่นใจว่าสามารถเรียนเพิ่มเติมจากโรงเรียนกวดวิชาได้ รวมทั้งยังได้เทคนิคการทำข้อสอบ การคิดเลขเร็ว และวิธีการหาคำตอบโดยทางลัด ซึ่งตรงกับความต้องการหรือเป้าหมายของนักเรียนที่จะสอบเข้าสถาบันที่มีชื่อเสียงได้ หรือเข้ามหาวิทยาลัยได้ นอกจากนี้โรงเรียนกวดวิชาจะสอนล่วงหน้า และเน้นเนื้อหาอย่างเข้มข้น เมื่อนักเรียนเรียนในชั้นเรียนที่โรงเรียนจึงเท่ากับเป็นการเรียนซ้ำวิชาเดิม ทำให้ความสนใจและความกระตือรือร้นที่จะศึกษาและใส่ใจต่อการเรียนลดลง

2.6 ขยายช่องว่างความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคมของคนในสังคม

การกวดวิชาทำให้ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมีโอกาสในการแข่งขันมากขึ้น ทั้งนี้ จากรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นในการ

ส่งบุตรหลานเข้าเรียนกวดวิชา ทำให้นักเรียนที่ผู้ปกครองมีฐานะปานกลางและสูงเป็นส่วนใหญ่มีโอกาสได้เรียนกวดวิชา และสอบเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาที่ดี มีชื่อเสียงได้มากกว่า

3. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ที่ประชุมได้ให้ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการกวดวิชาไว้ 2 ประเด็นหลัก คือ นโยบายและมาตรการในการควบคุมดูแลและจัดการระบบการกวดวิชา และนโยบายและมาตรการในการปฏิรูประบบการศึกษาโดยรวมเพื่อแก้ปัญหาจากการกวดวิชา สรุปได้ดังนี้

3.1 นโยบายและมาตรการในการควบคุมดูแลและจัดการระบบการกวดวิชา

1) การกำหนดเกณฑ์และการควบคุมดูแลโรงเรียนกวดวิชา

1.1) ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนกวดวิชา

- กำหนดพื้นที่ตั้งสถานกวดวิชาโดยไม่ควรให้ปะปนกับสถานบันเทิงเรีงรมย์ และแหล่งอบายมุขต่างๆ
- กำหนดจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนให้เหมาะสม
- โรงเรียนกวดวิชาทุกแห่งต้องมีระบบการดูแลสภาพแวดล้อมและรักษาความปลอดภัยให้แก่นักเรียน

- ควรหาวิธีการให้โรงเรียนกวดวิชาทุกแห่งต้องจดทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) มิใช่เฉพาะโรงเรียนที่แจ้งความประสงค์อย่างเป็นทางการเท่านั้น แต่ควรปฏิบัติให้เสมอภาคกัน

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนควรมีกฎเกณฑ์ให้โรงเรียนกวดวิชานำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น อินเทอร์เน็ต หรือวิดีโอคอนเฟอเรนซ์

- จัดทำกฎระเบียบแข่งขันส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนกวดวิชาเพื่อมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมคุณภาพของคนให้ดีขึ้น

1.2) ขอบเขตและการดำเนินงาน

- ควรให้คำนิยาม และกำหนดขอบเขตการดำเนินงานของโรงเรียนกวดวิชาให้ชัดเจน เนื่องจากลักษณะการกวดวิชามีหลายแบบ ทั้งการเรียนซ่อม เรียนเสริม เรียนปรับสภาพ และเรียนเร่งรัด

- ต้องมีความพอดีระหว่างความเป็นอิสระของโรงเรียนกวดวิชา (ร.ร.เอกชน) และการอยู่ในกรอบ กฎเกณฑ์ที่เหมาะสมของภาครัฐ เพื่อให้ผู้รับบริการได้ประโยชน์สูงสุด

- การกวดวิชาควรกวดวิชาเด็กที่เรียนอ่อนต้องการความช่วยเหลือเป็นประการสำคัญ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนควบคุมสถานที่กวดวิชา ให้มีเกณฑ์ในการวัดเด็กเข้ากวดวิชา เช่น รับเฉพาะเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือจริงๆ

เด็กที่เรียนอ่อน และจะต้องมีเกรดมาแสดงอยู่ในบัญชีการรับให้
กระทรวงศึกษาธิการตรวจสอบได้

2) การจัดการสอนเสริมให้โรงเรียนด้อยโอกาส/เด็ก เรียนอ่อนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

- ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนด้อยโอกาสและโรงเรียนกวดวิชาในด้านการแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอน
วิดีโอ ตำราและอุปกรณ์การสอนอื่นๆ

- ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนด้อยโอกาสช่วยเหลือตนเอง โดยจัดหาเทป/วิดีโอของโรงเรียนกวดวิชา เชิญครู
อาจารย์ที่เก่งและสอนดีมาสอนพิเศษ เป็นต้น

- สมาคมผู้ประกอบการและครูของโรงเรียนที่ด้อยโอกาส อาจรวมกันจัดตั้งกองทุนเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดหาวิดีโอเทป
และสร้างห้องโสตทัศนูปกรณ์ แล้วหมุนเวียนกันใช้

3.2 นโยบายและมาตรการในการปฏิรูประบบการศึกษา โดยรวม เพื่อแก้ปัญหาจากการกวดวิชา

1. การพัฒนาการเรียนการสอน

1.1 จุดมุ่งเน้นของการเรียนการสอนในแต่ละ ระดับ

การศึกษาปฐมวัย ควรฝึกทางด้านเชาว์ปัญญา
ด้านเจตคติ (Aptitude test) เพราะเด็กที่เก่งเชาว์ส่วนใหญ่จะเรียน
คณิตศาสตร์ได้ดี ในระดับประถมศึกษาต้องรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งทำให้

เด็กฉลาดและมีเหตุผล และภาษาอังกฤษ ซึ่งจำเป็นในสังคม ระดับมัธยมศึกษาต้องรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาไทยกับสังคมนั้นเป็นวิชาที่นักเรียนสามารถช่วยตัวเองได้ เมื่อถึงมัธยมปลายควรจะเน้นความถนัด ความสามารถ ความสนใจของนักเรียน

1.2 หลักสูตร

- ควรจัดให้มีหลักสูตรท้องถิ่นหรือหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการความคิดของสังคมไทยที่แท้จริงที่มีความเอื้ออาทรต่อกันและกันมากกว่าการแข่งขัน

1.3 การเรียนการสอน

- ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และสร้างแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติในชุมชน ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กสามารถเลือกแหล่งเรียนรู้ที่จะเรียนสิ่งต่างๆ ได้รอบตัว เพื่อให้เด็กเกิดทักษะกระบวนการที่สามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตัวเอง

1.4 ครู

- การผลิตครูควรเป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ หรือคณะครุศาสตร์ หรือมหาวิทยาลัยในการผลิตครูพันธุ์ใหม่ของคณะครุศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ

- ควรส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนได้พัฒนาการสอนให้มีคุณภาพ โดยลดภาระงานด้านอื่นของครูลง ทั้งนี้อาจขอความร่วมมือกับโรงเรียนกวดวิชาเพื่อช่วยพัฒนาครูในโรงเรียน

- ในการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรจัดให้มีการอบรมบุคลากรเพื่อให้เข้าใจรูปแบบอย่างถ่องแท้ก่อนนำไปปฏิบัติ

2. การปรับระบบการประเมินผลในโรงเรียน

- ระบบการประเมินผลควรมุ่งเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์มากกว่าการจดจำเนื้อหา เช่น เปลี่ยนจากการกาพิศกาถูก ในการวัดคำตอบมาเป็นการวัดที่กระบวนการทางความคิด และต้องปรับการประเมินผล/ การสอบทั้งระบบให้สอดคล้องกัน

- การประเมินผลไม่ควรมุ่งเน้นสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่ควรพิจารณาให้ความสำคัญกับความสามารและทักษะด้านอื่นๆ ของผู้เรียนด้วย

- การประเมินผลควรอิงกลุ่มและอิงเกณฑ์อย่างเป็นธรรม และพัฒนาให้ระบบการประเมินผลโดยใช้ค่า GPA และ PR เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ ซึ่งอาจจะให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษาเข้ามาช่วยรับรองว่าโรงเรียนแต่ละแห่งควรมีค่า GPA เท่าใด และอาจมีการทดสอบในเชิงคุณภาพมาตรฐาน (standardized test)

3. การกระจายโอกาสและคุณภาพทางการศึกษา ให้กว้างขวางและเท่าเทียมกันอย่างฉับพลันทันที

- จัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนที่อยู่ห่างไกล ให้ได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้น เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาได้

- ควรเปิดโอกาสให้เด็กที่เรียนดีประมาณร้อยละ 5-10 ในแต่ละโรงเรียนเข้าศึกษาต่อได้โดยไม่ต้องสอบเอ็นทรานซ์ ส่วนวิชาเฉพาะให้สอบวัดความถนัดความสนใจเพิ่มเติม เพื่อกระจายโอกาสและกระตุ้นให้โรงเรียนได้พัฒนาคุณภาพในขณะเดียวกัน

- ควรใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ วิทยุ ฯลฯ ซึ่งนอกจากจะเป็นการกระจายโอกาสและการศึกษาได้ในเวลาอันสั้นแล้ว ยังแก้ปัญหาการขาดแคลนครู โดยเฉพาะในสาขาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ซึ่งพบว่า ครูในระดับมัธยมศึกษาที่มีคุณวุฒิตรงในสาขาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ มีเพียงร้อยละ 28 ถ้าเราต้องการให้ครูทั้งหมดที่สอนวิชาเหล่านี้ มีคุณสมบัติตรงต้องใช้เวลามาก ดังนั้นเทคโนโลยีจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ควรนำมาใช้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

4. การพัฒนาโรงเรียนให้มีการสร้างสรรค์ กิจกรรมและนวัตกรรมใหม่ๆ

- ควรจะมีการแลกเปลี่ยนระหว่างโรงเรียน
กวดวิชากับโรงเรียนปกติในด้านข้อมูลและเทคนิคการเรียนการสอน
และสื่อการสอน ต่างๆ

- นำหลักสูตร/วิธีสอนจากต่างประเทศมาใช้ซึ่ง
ได้มีการดำเนินการบ้างแล้ว เช่น จินตคณิต จินตภาษา เป็นต้น

5. การปรับเปลี่ยนระบบการรับเข้าศึกษาในทุกกระดับ

- ควรมีนโยบายที่ชัดเจน มีมาตรฐานและควบคุม
ให้ปฏิบัติตามนโยบายอย่างเคร่งครัดในการรับนักเรียนเข้าเรียนชั้น
ม.1 ของกรมสามัญศึกษา

- ควรปรับเปลี่ยนระบบการรับเข้าศึกษาทุกระดับ
ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยดำเนินการควบคู่กับ
การปรับระบบการประเมินผลในโรงเรียน

- การสอบเข้าศึกษาต่อควรมีความหลากหลาย
โดยเฉพาะการสอบเข้ามหาวิทยาลัยซึ่งนอกจากการสอบคัดเลือกจาก
ส่วนกลาง และการสอบตรง(โควตา) ของมหาวิทยาลัยที่ดำเนินการ
อยู่แล้ว ทั้งนี้ควรมีการวัดความรู้ความสามารถด้านอื่นๆ ของนักเรียน
โดยควรมีวิธีการยอมรับนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถต่างกัน

- ควรเพิ่มระบบการสอบตรงให้มากขึ้น และ
เพิ่มสัดส่วน GPA และ PR จากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 30-50

6. การเปลี่ยนค่านิยมของสังคมด้วยผลงานวิจัย

- ปรับเปลี่ยนค่านิยมว่ามหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนมิใช่ปลายทางหรือความสำเร็จของการศึกษา

- ไม่ควรเน้นให้เด็กๆ เห็นว่า ผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนที่มีชื่อเสียง เช่น โรงเรียนประจำจังหวัดเท่านั้นที่สามารถก้าวหน้าในหน้าที่การงาน แต่ควรให้ตระหนักว่า โรงเรียนประจำอำเภอ/ตำบลก็สามารถทำได้

- ควรมีงานวิจัยที่มุ่งเน้นให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา และสร้างสรรค์สังคมมากกว่าการแข่งขัน

สรุปและปิดการสัมมนา

โดย

ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ประเด็นที่สรุปจะเป็นการบูรณาการความคิดจากการอภิปราย การประชุม จากผลการวิจัย และความคิดเห็นของทุกฝ่าย ที่ทำให้มี มุมมองที่กว้างขวางและหลากหลายขึ้น มองในเชิงสร้างสรรค์ ต้อง ยอมรับว่า โรงเรียนกวดวิชาเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมไทยที่เกิดขึ้น มีเหตุและผลในตัวเอง และมีวิวัฒนาการมาโดยตลอด เพราะฉะนั้น เราต้องยอมรับว่าการกวดวิชาจะต้องมีต่อไป เราจึงจำเป็นต้องมอง ระบบการกวดวิชาในทางที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการ ศึกษาไทย ซึ่งหากกล่าวในเชิงยุทธศาสตร์ คือ การอาศัยความร่วมมือ จากทุกฝ่ายที่จะช่วยกันทำให้การศึกษาไทยดีขึ้น เพราะฉะนั้นเรามอง จากวันนี้ไปยังอนาคตอีก 5-10 ปีข้างหน้า จากการวิเคราะห์ ข้อมูลผลการวิจัยพบว่า ปัญหาหลักๆ ในขณะนี้ มี 3-4 เรื่อง คือ

การกวดวิชาเป็นตัวสะท้อนให้เห็นสาเหตุของปัญหาการจัดการศึกษาไทย ที่เป็นวงจรไล่กันไป ตั้งแต่ปัญหาครูขาดคุณภาพ การเรียนการสอนไม่สนุก หลักสูตรเนื้อหามากเกินไป การวัดประเมินผล ที่เน้นการหาคำตอบถูกผิด แต่ไม่เป็นการวัดกระบวนการคิด ระบบ

การสอบเข้ามหาวิทยาลัยก็เป็นอีกประการหนึ่งที่เป็นตัวกำกับให้มีการกวาดวิชา หากมองไปในอนาคต เรามีทางออกหรือไม่ ซึ่งทางออกมีหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่ได้มีการเสนอจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะนักวิชาการที่มีประสบการณ์สูง ท่านบอกว่า คุญแจสำคัญของ การปฏิรูปการศึกษา ต้องเริ่มที่การปรับกระบวนการวัดและประเมินผลเป็นจุดสำคัญ ถ้าไม่เปลี่ยนกระบวนการวัดและประเมินผล โอกาสปฏิรูปการเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จได้ยาก เพราะถ้ายังวัดคำตอบแล้วตัดสินว่าผ่านหรือไม่ผ่าน วัดความสำเร็จด้วยการวัดความจำ การเรียนการสอนก็จะเอนเอียงไปทางนั้น ตรงนี้คือหัวใจจึงมีการเสนอว่าต้องมีการปรับระบบการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย เป็นไปได้ไหมที่เราจะวัดความเป็นตัวของคุณคนให้รอบด้านมากขึ้น มิใช่จัดสอบครั้งเดียวแล้วตัดสินว่าได้หรือไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงเสนอว่า ถ้ามีการสอบตรงโดยแต่ละสถาบัน และดูระยะยาว ดูการพัฒนาของคุณคนว่าเป็นอย่างไร ก็อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยได้

อีกประการ คือ เราก้าวเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ คลื่นลูกที่ 3 แต่เราไม่ได้ใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ จึงมีข้อเสนอที่ทำทนายว่า ในยุคที่เรามีเทคโนโลยีอยู่อย่างพร้อมมูลทั้ง IT อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ และอื่นๆ เราไม่จำเป็นต้องมีครูเก่งเป็นหมื่นเป็นแสนคนก็ได้ หากเราสามารถใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง และแม้การใช้วิดีโอเพื่อการเรียนการสอนอาจมีข้อจำกัด แต่ไม่เกินความสามารถที่จะหาวิธีให้เกิดการสื่อสารสองทางให้มีประสิทธิผล

ตรงนี้เป็นโจทย์ เพราะถ้าเรามองปัญหาขณะนี้ ครูในระดับมัธยมศึกษา ที่มีคุณวุฒิตรงในสาขาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ มีเพียงร้อยละ 28 ถ้าเราคิดว่าทางออกคือต้องการให้ครูทั้งหมดที่สอนวิชาเหล่านี้มีคุณสมบัติตรง ถ้ามว่าอีกกี่ปีเราจะทำได้ ตรงนี้จึงต้องมีทางเลือก และเทคโนโลยีเป็นโจทย์ส่วนหนึ่งที่เราจะต้องคิดกันต่อไป

ประเด็นสุดท้ายที่จะกล่าวถึงคือ เมื่อโรงเรียนกวดวิชายังต้องมีอยู่ต่อไป เป็นความต้องการทางสังคม เนื่องจากยังมีลูกค้า แสดงว่าสังคมยังต้องการ ไม่ว่าจะป็นปัจจัยทางจิตวิทยา หรือว่าเป็นปัจจัยในเชิงวิชาการก็ดี เราจำเป็นต้องนำโรงเรียนกวดวิชามาเป็นพันธมิตรกับเรา เพราะฉะนั้นโรงเรียนของรัฐบาลกับโรงเรียนกวดวิชาต้องเป็นพันธมิตรกัน เอื้อประโยชน์และส่งเสริมซึ่งกันและกัน เป็นจุดที่น่าสนใจ แต่ต้องมีข้อระมัดระวังเหมือนกัน トラบใดที่เราจะคิดว่าจะให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กำหนดกฎระเบียบกับโรงเรียนกวดวิชามากเกินไป ก็จะทำให้จุดเด่นในความเป็นอิสระของโรงเรียนกวดวิชาที่มุ่งเน้นลูกค้าเป็นสำคัญหายไป จึงต้องระวัง เพราะฉะนั้นความพอดีระหว่างความเป็นอิสระกับการอยู่ในกรอบกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้ได้รับบริการได้รับประโยชน์สูงสุด เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาควบคู่กันไป ผมคิดว่าอันนี้คือหลักๆ ที่เราต้องไปคิดในเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์กันต่อไป

การอภิปรายวันนี้เราได้ประโยชน์มาก มีผู้ที่บอกว่าปี 2526 ที่เราเคยทำวิจัยในเรื่องนี้กับปัจจุบันไม่ได้เปลี่ยนไปมาก แต่ความจริงเปลี่ยนไปเยอะ เพราะการกวดวิชาเป็นธุรกิจที่มีการหมุนเวียนของ

เงินสูงมาก เพราะฉะนั้นแม้จะเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่เราก็มีความรอบรู้และมีความเข้าใจ มีพ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติอยู่ในมือ ผมคิดว่าโอกาสที่เราจะประสบความสำเร็จนั้นมี ขอให้ทุกท่านอย่าสิ้นหวัง เราสามารถพลังกัน ผมคิดว่าเวทีอย่างนี้มีประโยชน์มาก เราได้รับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย ทั้งครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง เชื่อว่าผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปสู่นอนาคตที่ดีกว่าต่อไป

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา

เรื่อง “กวดวิชา : วิกฤติที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา”

วันพฤหัสบดีที่ 30 พฤษภาคม 2545 เวลา 8.30-15.00 น.

ณ ห้องราชเทวี ชั้น 2 โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ

-
1. นางกรองทอง อนุภานนท์ ที่ปรึกษาศูนย์กิจกรรมอิสระชน
 2. นางสาวกาญจน์ ภาคสุวรรณ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ (มัธยมศึกษา)
ร.ร. กรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
 3. นางกาญจนา รัชกุลบุตร งานวิชาการ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน
 4. นางสาวกาญจิกา มาเรียน ผู้สื่อข่าวด้านการศึกษา ศูนย์ข่าวแปซิฟิก
 5. นายกิตติพงศ์ ผลภาณี ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนสายปัญญารังสิต
 6. นางกิตติพร วานิชจร พยาบาลวิชาชีพ 6 ว.
 7. นายเกื้อตระกูล กองชีพ นักเรียนชั้น ม. 6/2
โรงเรียนสายปัญญารังสิต
 8. นางสาวขวัญชีวา วรรณพิณฑุ นักวิชาการศึกษา 6 ว.
กรมสามัญศึกษา
 9. นางงามเนตร เบ็ญมาศ อาจารย์ 2 ระดับ 7
โรงเรียนลำลูกกา
 10. นางงามเพ็ญ ธนบดีภัทร เครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง

11. นายจารึก พญาพั่ง	ผู้อำนวยการโรงเรียนกระทุ่มแบน
“วิเศษสมุทคุณ”
12. นายจิตติภัทร พูนชำ	นักเรียนชั้น ม.5
โรงเรียนเซนต์คาเบรียล
13. นางสาวจิรภัค ชยันตวง	ครูแนะแนว
โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์
14. นางสาวจิราพร โพธิ์จรัสแสงกุล	ครูใหญ่สถาบันศรีสาธิต-ไอด้า
15. นายเฉลิมชัย รัตนประยูร	ผู้อำนวยการสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร
16. นายชูธรรม ชูสุวรรณ	เครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง
17. นางสาวจิตติรา ศุภนรา	นักเรียนชั้น ม. 6
โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
18. นายณรงค์ชัย วงศ์สวัสดิ์วารกุล	เครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง
19. นางณรี สุสุทธิ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและ
แผน 7 ว. กรมสามัญศึกษา
20. นางณัฐพร กลัดเข็ม	อาจารย์ 2 ระดับ 7
โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศฯ
21. นางดวงใจ ฐิติรุ่งเรือง	เครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง
22. ดร.ดิเรก พรสีมา	ที่ปรึกษากระทรวงศึกษาธิการ
23. นางสาวติสพร ศรีสวัสดิ์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
24. นายทรงธรรม วานิชจร	เครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง

25. นางทิพย์รัตน์ เด่นดำรงวิทย์	ผู้อำนวยการโรงเรียนลำลูกกา
26. นายธนวัฒน์ ธรรมโชติ	นักเรียนชั้น ม.6/5
โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ฝ่ายมัธยม
27. นายธนิต ทองธัญญะ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนศึกษานารี
28. นายธเนศ เอื้ออภิธร	ผู้อำนวยการ
โรงเรียนบัณฑิตปรัชญา Enconcept
29. นายธวัชชัย อานทิพย์สุวรรณ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
สถาบันกวดวิชาเดอะเบรน
30. นายธีรพันธุ์ ประถมทอง	ครูแนะแนว โรงเรียนอำนวยการศิลป์
31. นายธีระเดช มีรุ่งเรือง	ผู้รับใบอนุญาต
กลุ่มโรงเรียนเดอะติวเตอร์
32. นางนวลศิริ พงศ์ถาวรภิญโญ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนสายน้ำผึ้ง
33. นางนัยนิตย์ สุขเจริญผล	ผู้จัดการทั่วไป
โรงเรียนบัณฑิตปรัชญา Enconcept
34. นางนิตยา จันทระโชติ	เครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง
35. นางสาวนุชจรรย์ เสน่หา	ผู้ช่วยนักวิจัย สถาบันอนาคตศึกษา
เพื่อการพัฒนา
36. นางนุศรา วัฒนผดุงศักดิ์	ผู้รับใบอนุญาต
โรงเรียนพัฒนาการศึกษาร่วมจิตต์
37. นายบุญเริ่ม ธีวรรณรักษ์	ผู้อำนวยการสถาบันกวดวิชา IEPI

38. นายประทีป แห้วรัมย์ นักวิชาการศึกษา 8 ว.
39. นางสาวประพิร์ นาวาดิษฐ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม
40. รศ.ดร.ประยูร ศรีประสาธน์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
41. นายปราโมทย์ เดชอัมพร ผู้อำนวยการโรงเรียนบางปะอิน
42. นายปาด นาคะนาท ผู้กำกับคณะ/ครู
โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย
43. นางเปรมฤดี มากชูชิต รองผู้อำนวยการสถาบันไซท์
44. นางสาวพรนิภา ศิลป์ประคอง นักวิชาการศึกษา 6 ว.
กรมสามัญศึกษา
45. น.ส.พรรณทิพย์ วุฒิชัยวัฒน์ อธิการ
46. นางพั้วพรรณ เหล่าวานิช
47. น.อ.พิชัย วัจนสุนทร เครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง
48. นางสาวพิมพ์กา ชวนะเวสน์ โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ
49. นายพิยัน ชิตสกุล ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ
50. นายพิสิฏฐ์ วัฒนผดุงศักดิ์ ผู้รับใบอนุญาต
โรงเรียนพัฒนาการศึกษา
51. นางเพ็ญญา แสงเมือง ผู้ช่วยผู้ตรวจเขต 7 (แทนผู้ตรวจฯ)
52. นายไพโรจน์ หนูนักดี ผู้อำนวยการ
โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย

53. นางสาวรัตนา อรรถนิตย์ ผู้อำนวยการ
โรงเรียนหลวงพ่อปานคลองด่านอนุสรณ์
54. นางสาวรฤทัย จูติรุ่งเรือง นักเรียนชั้น ม.5/9
โรงเรียนบดินทรเดชาฯ 2
55. จ.ส.อ.วรงค์ดี ชุนน่วย ครูช่วยพ่อแม่ผู้ปกครอง
56. นายวิสิทธิ์ เจริญพานิช คณะกรรมการนักเรียน
โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
57. นางวัฒนา จุฑะพันธุ์ ผู้อำนวยการ
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒปทุมวัน
58. นางวันเพ็ญ รักเกียรติ อาจารย์ 3 ระดับ 9
โรงเรียนทอวัง
59. นางวาณีพร ต้นวิไล ศึกษาพิเศษ
60. นายวิโรจน์ ศิริอัฐ ประธานกรรมการมูลนิธิเผยแพร่วิด
ประเสริฐ
61. นางสาววิลาวัณย์ วิไล นักเรียนชั้น ม.6 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง
62. นางสาววิลาวัลย์ บุญทวีกุล ครูแนะแนว โรงเรียนเซนต์ฟรัง
ซิสซาเวียร์คอนแวนต์
63. รศ.ดร.วิสุทธิ จูติรุ่งเรือง ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิจัย
คณะวิศวกรรมฯ ลาดกระบังฯ
64. อาจารย์ศรีน้อย โปหาทอง ผู้ทรงคุณวุฒิ
65. นางสาวศลิษา สละสวัสดิ์ นักเรียนโรงเรียนเฉลิมสิริอนุสรณ์

66. น.ส.ศุภลักษณ์ สมประเสริฐ เครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง
67. นายสมนึก การีเวก ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนเซนต์คาเบรียล
68. นายสมบัติ รัตตะปุระ หัวหน้าฝ่ายแผนงานและสารสนเทศ
โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
69. รศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาฯ
70. นางสาวสมพิศ เจียมศักดิ์ศรี ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม
71. นายสมพิศ ศุภพงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรกลิ่น
สุคนธ์อุปถัมภ์
72. นายสมโรจน์ เตียงนิล ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
พรตพิทยพยัต
73. นายสรวิทย์ ลิทธิไพศาลวิทยา โรงเรียนราชวินิต มัธยม
74. นางสาวริดา เทพทอง งานแนะแนว สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน
75. นางสาวสวีณา อบสุวรรณ อาจารย์ 2 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย
76. นางสุจิตรา ยิ่งถาวร มูลนิธิเผยแพร่ชีวิตประเสริฐ
77. นางสุดา ชวนไชยะกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวิชาการ
78. นางสาวสุนันทา มั่นสมงคล รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียน
สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
79. นางสาวสุนิสา ธรรมโม นักเรียนชั้น ม.6/2 โรงเรียนทอวัง

80. นางสาววดี วงษ์สกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนสายปัญญา รั้งสิต
81. นางสาวนรรัตน์ อัครกุล ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
82. นายสมิตร นิรมิตศิริพงศ์ รองผู้อำนวยการสถาบันกวดวิชา
เดอะเบรน
83. นายสุรพล เจริญเกียรติพิสุทธิ์ เครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง
84. รศ.ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา ผู้ทรงคุณวุฒิ
85. นายสุรศมีย์ รัมมณีย์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนโคกกระเทียมวิทยาลัย
86. นางสาวสุรียีย์ สุทธิพิพัฒน์ศึกษานิเทศก์ 7 สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน
87. นางสาวรรณา มหาคุณ ครูใหญ่โรงเรียนวิศาลวิทย์
88. นางสาวลี วิเชียรราช ผู้ช่วยฝ่ายพัฒนาวิชาการ
โรงเรียนสตรีวรนาถบางเขน
89. นายเสรี บุญวิทยาคุณ นักวิชาการ
90. นายอนุสรณ์ ไทยเดชา ผู้อำนวยการกองโรงเรียนสามัญศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
91. นางอนุสรรา เห็นศิริศักดิ์ ครูแนะแนว
โรงเรียนอัสสัมชัญพัฒนศึกษา
92. นางสาวอมรา รักษ์มณี อาจารย์ 2 ระดับ 7
โรงเรียนมัธยมสาธิต
สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

93. นางอันชลี ปรกาศเกียรติ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
94. นางสาว อารีย์ อัสวานภาพ เครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง
95. นายนิธิสาร พงศ์ปิยะไพบูลย์ นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
96. นางจินตนา คำพูด หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
97. นายวิทวัส สระทองคำ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม
98. นางณัฐธินัฐ นุ่มนวล อาจารย์ 3 ระดับ 8
โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม
99. นางสาวกัญญา เกื้อเกษมบุญ นักเรียนโรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม
100. นายอัฐกร ทรงศิริ The Straight News
101. นางสาวนงนวล รัตนประทีป ผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์ข่าวสด
102. นางสาวจุฑารัตน์ นักศึกษาฝึกงาน หนังสือพิมพ์มติชน
103. นายธวัชชัย แซ่แต้ โรงเรียนกวดวิชา Enconcept
104. นายสมาน หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์
105. นางสาวอรุณี นาคทัต ผู้อำนวยการโรงเรียนสายน้ำผึ้ง
106. นางสุนันท์ ปรารมภ์ อาจารย์ 2 ระดับ 7
107. นายจงชัย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายแผน
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
108. นางสาวตรีตาภรณ์ ชะอุ่มผล นิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
109. นางสาวราตรี สุทธิประภา โรงเรียนกวดวิชา อ.เสาวนิตย์

110. นายประมวล จันทร์เขียว นิลิตปริญญาโท มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
111. นางศรีวรินทร์ ครูใหญ่
112. นางสาวบุรณีย์ บุญศิริ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนบดินทร
เดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
113. นางสาวบุพผา ฐพัฒน์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
114. นายประสิทธิ์ มีแต่้ม ผู้อำนวยการโรงเรียนธัญบุรี
115. นายรัชชัญญิ อัครนคร นักศึกษาปริญญาโท
มหาวิทยาลัยศิลปากร
116. นายเจษฎา สำนักข่าวเนชั่น
117. นางสาวสุวิมล อำนาจเจริญยิ่ง สัมครด่วน
118. นายนที อนุกานนท์ ผู้จัดการศูนย์กิจกรรม
119. นางรังสิมา เจริญศิริ ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวิทยา
120. นายจรัสฤทธิ์ กลิ่นสุวรรณ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวิทยา
121. นางสาวกัณยารัตน์ โนนหล้า นักเรียนโรงเรียนสตรีวิทยา
122. นายสิทธิพร ทรัพย์บัญญัติ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและ
แผน 8 ว.
123. นายวันชัย ทองเกิด ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนวัดสุทธิวราราม
124. นายบุญเพ็ญ นำพล ผู้สื่อข่าว สำนักข่าวพิมพ์ไทย-ชินหัว

125. นางสาววรรณภา บุญทอง ผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์
รายวัน
126. นางสุพันธ์วีดี ไวยรูป ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนประถมสาธิตสถาบันราชภัฏ
สวนสุนันทา
127. นายอมรินทร์ เฟิงสา GGNews
128. นางธารทิพย์ บิณฑวิหค อาจารย์ 2 โรงเรียนราชวินิตบางแค
129. นายนิพนธ์ ตั้งแสงประทีป สำนักข่าวไทย อสมท.
130. นางสาวนริศรา พูนชัย สำนักข่าวพิมพ์ไทย-ซินหัว
131. นายพูลศักดิ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
132. นางสาวสุนันทา ณ มหาไชย คมชัดลึก
133. นายจรงค์ บัวทอง ผู้ช่วยผู้ตรวจราชการกระทรวง
ศึกษาธิการ
134. นายสุธี เอกธรรมนิตย์ โรงเรียนกวดวิชาอาจารย์สุวิมล-สุธี
135. นางสาวพรพิมล ศีระชะภูมิ โรงเรียนมัธยมสาธิตวัด พระศรีมหาธาตุ
สถาบันราชภัฏพระนคร
136. นายณัฐวุฒิ ETV
137. นายอภิชาติ ETV
138. นางสาววรรณภา เหล่าขจร นักเรียนโรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย
139. นางสาวรัตนา เตธนเสาวภาคย์ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
140. นางสาวอรรวรรณ ยืนยง ช่อง 7

141. นางสาวไลลา ลงสุวรรณ	จส. 100
142. นางสาวสิริกุล บุณนาค	ผู้สื่อข่าวบางกอกโพสต์
143. นางสาวศีตฉาน์ ลอยเลิศ	ผู้สื่อข่าวแนวหน้า
144. นางสาวปฎิมาภรณ์ ใจอ่อน	ผู้สื่อข่าว ช่อง 5
145. นางสาวอภิรดี อวารณ์	ITV
146. นายมนตรี แสนวิเศษ	โรงเรียนหอวัง
147. นายอานัน	หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษา
นอกโรงเรียน
148. นายเพิ่มยศ บุญปาน	โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

ผู้บริหาร/นักวิชาการ สกศ.

149. ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา
150. ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผล
การจัดการศึกษา
151. นายไพยม วรรณศิริ	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายการศึกษา
152. นางรุ่งเรือง สุขชาติรมย์	ผู้เชี่ยวชาญด้านประเมินผลการศึกษา
153. นางนิรมล กิตติวิบูลย์	ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและ
แผนการศึกษา
154. นางสาวรุ่งรงค์ โพธิ์พฤชวงค์	ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยการศึกษา
155. นางสาวจิรพรรณ ปุณเกษม	ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและ
แผนการศึกษา

156. นายนพพร สุวรรณรุจิ	ผู้เชี่ยวชาญประจำสำนักกฎหมาย
การศึกษา
157. นางสมศรี กิจชนะพาณิชย์	ผู้เชี่ยวชาญประจำสำนักพัฒนาการ
เรียนรู้ฯ
158. นางทิพย์สุดา สุเมธเสนีย์	ผู้เชี่ยวชาญประจำสำนักพัฒนาการ
เรียนรู้ฯ
159. นางอรวรรณ ศุขวัฒน์	นักวิชาการศึกษา
160. นางฉลวยลักษณ์ ลินประเสริฐ	นักวิชาการศึกษา
161. ร.ท.หญิงวันทนีย์ ไทยเที่ยง	นักวิชาการศึกษา
162. นางเพ็ญจันทร์ นครอินทร์	นักวิชาการศึกษา
163. นางสาวลลิตา ยวนากร	นักวิชาการศึกษา
164. นางสาวนวลจันทร์ ปุยะกุล	นักวิชาการศึกษา
165. นางสุชาดา ไชยรัตน์	นักวิชาการศึกษา
166. นางเรืองรัตน์ วงศ์ปราโมทย์	นักวิชาการศึกษา
167. นางปัทมัญญ์ พิริยะสัตบรรณ	นักวิชาการศึกษา
168. นางสาวเอ็นดู ศิริเจียมรัตน์	นักวิชาการศึกษา
169. นางสุภัทรา เอี่ยมประภากุล	นักวิชาการศึกษา
170. นางสาววิไลลักษณ์ ผดุงกิตติมาลย์	นักวิชาการศึกษา
171. นางสาวสุนันท์ เอื้อเชิดกุล	นักวิชาการศึกษา
172. นางสาวประวีณา ชะลุย	นักวิชาการศึกษา
173. นางสาววิภัสรินทร์ ประพันธสิริ	นักวิชาการศึกษา
174. นางสาววัลลภัตม์ ศรีทองสุข	นักวิชาการศึกษา

175. นางสาวสมศรี จงจำเริญทรัพย์

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

176. นางจตุพร หาญวรงค์

เจ้าพนักงานสถิติ

177. นายมนตรี กี่ลั่น

ลูกมือช่าง

ที่ปรึกษา

ดร.รุ่ง แก้วแดง

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

บรรณาธิการ

นางสุรางค์ โปธิ์พฤษาวงศ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

คณะผู้จัดสัมมนา

นางสุรางค์ โปธิ์พฤษาวงศ์

ร.ท.หญิง วันทนีย์ ไทยเที่ยง

นางเพ็ญจันทร์ นครอินทร์

นางสาวลลิตา ยุวนากร

นางสาวเอ็นดู ศิริเจียมรัตน์

นางปัทมัญญ์ พิริยะสัตบรรณ

นางสาววิไลลักษณ์ ผดุงกิตติมาลัย

นางสาววิภัสรินทร์ ประพันธ์สิริ

ผู้สรุปการสัมมนา

ร.ท.หญิง วันทนีย์ ไทยเที่ยง

นางปัทมัญญ์ พิริยะสัตบรรณ

นางสาววิภัสรินทร์ ประพันธ์สิริ

ปฏิรูปการศึกษา
วาระแห่งชาติ